

MONEDE ROMANE POSTAURELIENE DE LA MIERCUREA SIBIULUI, JUD. SIBIU

MARIANA PÎSLARU

Trei monede imperiale din secolul al IV-lea p.Chr., descoperite la Miercurea Sibiului, jud. Sibiu, ne-au fost recent oferite pentru studiu de către Eusignie Țugui, profesor de istorie¹. Din relatările acestuia rezultă că, în anul 1975, la Miercurea Sibiului sau în imediata apropiere, elevi din această localitate au găsit trei monede antice pe care le-au predat profesorului lor.

Conservarea satisfăcătoare a pieselor a facilitat determinarea acestora², fără necesitatea unei intervenții de laborator.

Cele trei monede sunt de bronz (AE 3 și AE 4), emise de Constantius al II-lea și Valentinian I în monetăria din Constantinopol. Ele reprezintă tipuri cunoscute, cu legende: *FEL TEMP REPARATIO*, de tipul *Falling Horseman*; *SPES REIPUBLICAE* și *GLORIA ROMANORVM* (8). Lista pieselor este următoarea:

Constantius al II-lea

1. AE ↓ 2,55 g; 18 × 16 mm.
LRBC, II, 2039, Constantinopol, anii 351–354. CONSA
2. AE ↓ 1,57 g; 16 mm.
LRBC, II, 2053, Constantinopol, anii 355–361. CONSA [?]

Valentinian I

3. AE ↓ 2,55 g; 18 × 16 mm.
LRBC, II, 2085, Constantinopol, anii 366–367. * - CONSC

Miercurea Sibiului aparține unei zone rurale, cunoscută pentru vestigiile sale din epoca romană și postromană. În depresiunea Miercurea Sibiului s-au identificat 14 *villae rusticae*. În imediata apropiere a comunei, la „Coșcane”, a fost cercetată în 1983 o *villa rustica*. Complexul agricol roman avea incinta de piatră, care delimita o suprafață de peste 4200 mp. Descoperirile atestă caracterul predominant cerealier al fermei. Ceramica adunată aparține secolului al III-lea, dar unele fragmente (chiupuri gri cu val alergător sub buză) ar putea data și dintr-o perioadă ulterioară³. Menționăm și chiupul descoperit în 1888 la Miercurea Sibiului – un „vas de cereale roman”, lucrat la roată, din pastă bună, cu puține impurități, de culoare cenușie închisă. Prin analogie, formă, decor și pastă vasul poate fi încadrat în categoria chiupurilor postromane⁴. Printre descoperirile posibil târzii se înscrie și mormântul de copil, construit din cărămizi și țigle romane, descoperit în 1858 la

Miercurea Sibiului, având ca inventar două urcioare, o căniță și o „olișoară”, bucăți dintr-un ornament de fildeș, o monedă de la Hadrian, un inel din placă de aur și o amuletă-pendantiv de aur care reprezenta măciuca lui Hercules. S-a propus o datare târzie a mormântului (a doua jumătate a secolului al III-lea sau începutul secolului al IV-lea p.Chr.) pe baza acestui tip de talisman⁵.

Ca descoperiri numismatice postareliene cunoscute în zonă menționăm două monede de bronz din secolul al IV-lea p.Chr. emise de Valentinian I⁶ și Valens⁷, ultima descoperită în teremele de la Miercurea-Albele, complex situat la sud de actuala stațiune Miercurea-Băi. Prin piesele acum prezentate, numărul monedelor postareliene se ridică la cinci. Ele servesc la susținerea fenomenului numismatic din Dacia intracarpatică, în secolul al IV-lea p.Chr. Și în această epocă moneda de bronz este principalul mijloc de schimb⁸, majoritatea exemplarelor recuperate provenind din atelierele zonelor învecinate, Sirmium, Siscia, din Peninsula Balcanică⁹ și mai puține din Nicomedia, Constantinopol sau Thessalonica¹⁰. Descoperirile izolate de monede mărunte în mediile rurale atestă perpetuarea unei economii monetare la populația din zonă.

În concluzie, subliniem că descoperirile postareliene din depresiunea Miercurea Sibiului, alături de numeroase alte mărturii arheologice din această epocă în spațiul fostei provincii Dacia, atestă continuarea de viață după retragerea aureliană.

NOTE

¹ Pe această cale aducem cuvenitele mulțumiri domnului E. Țugui pentru informații și încrederea acordată.

² La determinarea pieselor am fost îndrumată de dr. R. Ardevan, fapt pentru care îmi exprim toată recunoștința.

³ N. Branga, *Italicii și veteranii din Dacia*, Timișoara, 1986, p. 189–198.

⁴ I. Berciu, *Apulum*, 5, 1965, p. 604–605.

⁵ M. Bărbulescu, *Potaissa*, 2, 1980, p. 182, notele 117, 118 (cu bibliografia mai veche).

⁶ D. Protase, *Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticii*, București, 1966, p. 166.

⁷ N. Branga, *op.cit.*, p. 215: Av. *D(ominus) N(oster) VALENS P(erpetuus) F(elix) AVG(ustus)*, Rv. *GLORIA ROMANORVM*.

⁸ D. Protase, *op.cit.*, p. 188.

⁹ E. Chirilă, N. Gudea, *ActaMP*, 6, 1982, p. 131, „Până la restricțiile în circulația monete impuse de Constantius II, o cotă destul de considerabilă de monete vine și din zona centrală și vestică a Imperiului (Roma, Aquileia, Arelate)”.

¹⁰ D. Protase, *op.cit.*, p. 189.

POST-AURELIANIC ROMAN COINS FROM MIERCUREA SIBIULUI, SIBIU COUNTY

ABSTRACT

The author presents three recently discovered bronze coins from Miercurea Sibiului, Sibiu county; there are two issues of Constantius II and one of Valentinian I. The locality belongs to a rural region, wellknown by its vestiges from the Roman and post Roman period.